

Labdien!

2009.gads mums visiem ir bijis viens no smagākajiem un atbildīgākajiem pārbaudījumiem gan valstī kopumā, gan vides nozarē, gan arī Vides pārraudzības valsts birojā, tomēr nekādā gadījumā negribētu šo pārskatu uzsākt ar gaušanos par grūtajiem laikiem, bet gan ar godam padarīta darba izjūtu, par ko jāpateicas biroja kolektīvam. Tieši komandas darbs radošā un profesionālā veidā, risinot nestandarta situācijas, ir tā joma, kas ļāvusi saglabāt līdzsvaru un biroja darba kvalitāti. Turpmākajās vides pārskata nodaļās ir sniegta informācija par biroja darbību, kur lielākoties sausu skaitļu un statistikas veidā ir apkopotas biroja darba dažādās jomas, kas lasītājam dod iespēju gūt priekšstatu par tām biroja darba aktualitātēm, kas realizētas šajā gadā. Nozīmīgi ir apzināties, ka aiz katra šī sausā ieraksta slēpjas konkrēta cilvēka darbs savā jomā, vai tas būtu ietekmes uz vidi novērtējums, rūpniecisko avāriju riska analīze vai strīdu izskatīšana tiesā par nelikumīgu piesārņojumu vai jebkura cita no biroja darbības jomām. Šie sausie skaitļi biroja darbības dažādajās jomās parāda, ka esam spējuši veikt - nekautrēšos teikt - ļoti nozīmīgu un sabiedrībai vajadzīgu darbu, kas realizēts dažādu preventīvo vides aizsardzības mehānismu veidā. Lai gan jomā, kur saduras ekonomikas un vides intereses, līdzsvaru un optimālo risinājumu atrast bieži vien ir ļoti grūti un birojs ir tā iestāde, kurai tas daudzās jomās ir jāspēj izdarīt. Sabiedrības izpratne par vides vērtībām bieži vien ir duāla – koks savā sētā vienmēr būs vērtīgāks par hektāru kaimiņa meža, savukārt krīzes laikā sargāt vidi tā kā varētu arī nebūt pirmā prioritāte, tomēr ar dabas vērtībām ir tāpat kā ar tīru gaisu, ūdeni vai mežu – kā vērtību mēs to izjūtam tikai tad, kad tas jau ir zaudēts. Arī šajā pārdomu un vērtību pārvērtēšanas laikā skatoties nākotnē dabas kapitāls ir atzīts par mūsu vienu no pamatvērtībām Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam un, lai kā mums varbūt nepatīktu dažādi dokumenti, jāatzīst, ka tieši konkrētu mērķu izvirzīšanas un adekvātu realizācijas mehānismu nodrošināšanas trūkums ir zināmā mērā radījis šodienas krīzi.

Lai no tās izietu gudrākiem un saprotošākiem, un neatkārtotu citu un pašu jau pieļautās kļūdas, nav cita ceļa kā pārdomāt, izdiskutēt un pieņemt profesionālus un pamatotus lēmumus gan ekonomikā, gan vides aizsardzībā un šajā jomā jāapzinās, ka ļoti viegli ir sagraut to līdzsvaru, ko cilvēks jau ar savu darbību ir izraisījis pasaulē, jo pēc tam labot šīs sekas ir daudz dārgāk nekā savlaicīgi izvērtēt pieņemamo lēmumu pamatotību. Mums katram pašam ir jābūt un jāturpina strādāt ar sevi, lai arī cik grūti tas nebūtu.

2009.gadā ir nācies pieņemt ļoti smagus lēmumus un birojs kā komanda ir mēģinājis rast risinājumus, kas ļautu iespēju robežās saglabāt tās iestrādes un uzticētos pienākumus pat divreiz samazināta budžeta apstākļos, un diemžēl ir nācies būtiski samazināt biroja darbinieku skaitu, kas, protams, prasa ļoti lielu pašatdevi, lai saglabātu darba kvalitāti.

No sirds izsaku pateicību biroja darbiniekiem par spēju saglabāt optimismu, atbildības sajūtu un pašatdevi saspringtajos apstākļos, un novēlu mums visiem saglabāt sevi, savu apkārtni un Latvijas vidi tādu, kādu to paši vēlamies redzēt un nodot saviem bērniem.

A.Lukševics

Vides pārraudzības valsts biroja direktors

SATURS

1. PAMATINFORMĀCIJA	3
1.1. Vides pārraudzības valsts biroja juridiskais statuss	3
1.2. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni	3
1.3. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra	4
1.4. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni un mērķi.....	5
1.4.1 Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma joma	5
1.4.2 Ietekmes uz vidi novērtējuma joma.....	5
1.4.3 Piesārņojuma integrētās novērtēšanas kontroles joma	7
1.4.4 Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas joma.....	7
1.4.5 Iepakojuma apsaimniekotāju reģistrācijas joma.....	7
1.4.6 Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) joma.....	8
1.4.7 Eiropas Savienības ekomarķējuma joma.....	8
1.4.8 Apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas joma	9
2. FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI.....	10
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	10
2.2. Pārskata gada darbības rezultāti atbilstoši funkciju sadalījumam un to izpilde l l	
2.2.1 Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.....	11
2.2.2 Ietekmes uz vidi un Natura 2000 teritoriju novērtējums	12
2.2.3 Piesārņojuma integrētā novēršana un kontrole.....	14
2.2.4 Rūpniecisko avāriju riska novērtēšana	14
2.2.5 Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) ieviešana.....	15
2.2.6 Eiropas Savienības Ekomarķējuma programmas koordinācija	16
2.2.7 Sūdzību un iesniegumu izskatīšana	16
2.2.8 Iepakojuma apsaimniekotāju reģistrācija	17
2.3. Budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” rezultatīvo rādītāju analīze	17
2.4. Biroja sniegtie pakalpojumi	18
2.5. Biroja darbības uzlabošanas pasākumi.....	19
3. PERSONĀLS.....	20
4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	22
5. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI.....	23

1. PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Vides pārraudzības valsts biroja juridiskais statuss

Vides pārraudzības valsts birojs (turpmāk tekstā Birojs) ir Latvijas Republikas Vides ministrijas (turpmāk tekstā Vides ministrija) pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbību reglamentē 2004.gada 6.janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr.4 “Vides pārraudzības valsts biroja nolikums” (ar 2008.gada 17.marta grozījumiem). Birojs publiskās iekārtas sistēmā īsteno vairākas nozīmīgas, nodalītas un pastāvīgas vides aizsardzības politikas nozares, kuru nodrošināšana izriet no Latvijas kā Eiropas Savienības (turpmāk tekstā ES) dalībvalsts starptautiskajām saistībām. Birojs veic Vides aizsardzības likumā, likumā “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, likumā “Par piesārņojumu”, likumā “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un citos normatīvajos aktos par vides aizsardzību, rūpniecisko avāriju novēršanu un riska samazināšanu, ķīmisko vielu un ķīmisko produktu (preparātu) izmantošanu, ūdens apsaimniekošanu, kā arī atkritumu un iepakojuma apsaimniekošanu noteiktās funkcijas un uzdevumus. Birojs izskata arī iesniegumus par Vides ministrijas padotības iestāžu izdoto administratīvo aktu apstrīdēšanu vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un pārstāv vides aizsardzības iestādes administratīvajās tiesās.

Saskaņā Vides ministrijas budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammu “Vides pārraudzības valsts birojs” - Birojam ir noteiktas šādas **pamatfunkcijas**:

1. Ietekmes uz vidi novērtēšana - politikas īstenošana.
2. Rūpniecisko avāriju riska mazināšana – politikas īstenošana.
3. Piesārņojuma samazināšana – politikas īstenošana integrētai piesārņojuma novēršanai un kontrolei.
4. Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības jomā un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas nodrošināšana; vides informācijas sagatavošana, izplatīšana un sabiedrības izpratnes palielināšana par vides jautājumiem.
5. Vides pārvaldības instrumenti – politikas īstenošana ekomarķējuma un vides vadības un audita sistēmas jomā (turpmāk tekstā arī EMAS) .

1.2. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni

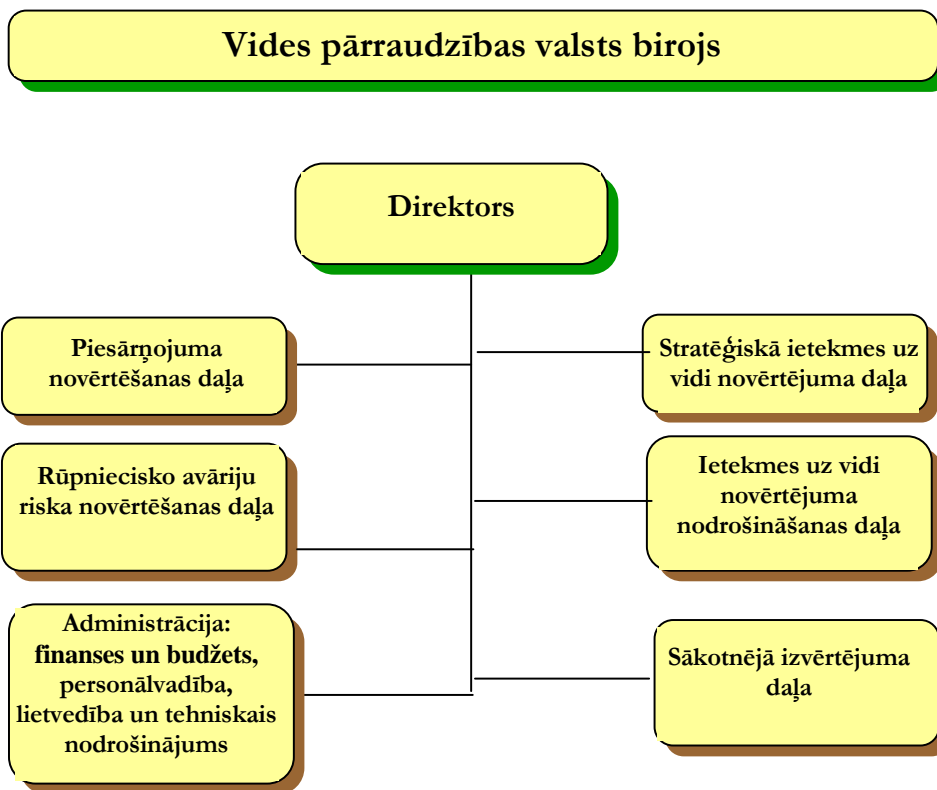
Biroja darbības galvenie virzieni ir pakārtoti budžeta apakšprogrammā noteiktajiem prioritārajiem mērķiem vides aizsardzības politikas īstenošanai. Būtiskākie 2009.gadā veiktie uzdevumi ir:

1. Stratēģisko (plānošanas dokumentu) ietekmes uz vidi novērtējumu koordinēšana un pārraudzība.
2. Paredzēto darbību ietekmes uz vidi un ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (turpmāk tekstā arī NATURA 2000) novērtējumu koordinēšana un pārraudzība.
3. Likumā “Par piesārņojumu” Birojam noteikto uzdevumu saistībā ar atļaujām A un B kategorijas piesārņojošai darbībai realizēšana.
4. Rūpniecisko avāriju risku novērtēšana un pasākumu noteikšana tā samazināšanai.
5. Organizāciju reģistrācija vides vadības un audita sistēmā (EMAS), pasākumu veikšana sabiedrības informēšanai un izglītošanai.

6. Eiropas Savienības ekomarķējuma piešķiršanas programmas koordinācija, pasākumu veikšana sabiedrības izglītošanai par videi draudzīgu patēriņu.
7. Iepakojuma likumā Birojam noteikto uzdevumu realizācija saistībā ar iepakojuma apsaimniekošanu un iepakojuma apsaimniekotāju reģistrēšanu.
8. Iesniegumu izskatīšana par Vides ministrijas padotības iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu un faktisko rīcību apstrīdēšanu vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un pārstāvības nodrošināšana administratīvajās tiesās.
9. Sabiedrībai pieejamās informācijas sagatavošana un nodrošināšana par ietekmes uz vidi novērtējumu, A un B kategorijas atļaujām un to nosacījumiem, rūpniecisko avāriju novēršanas programmām un drošības pārskatiem, vides vadības un audita sistēmā reģistrētām organizācijām, komercsabiedrībām, kurām piešķirts Eiropas Savienības ekomarķējums, par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem, kā arī iepakojuma apsaimniekotājiem.
10. Sabiedrības informēšanas nodrošināšana visās Biroja pamatdarbības jomās atbilstoši normatīvajos aktos un Orhusas konvencijā ietvertajām prasībām.

1.3. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra

Biroja struktūra veidota atbilstoši normatīvajos aktos Birojam deleģēto politikas jomu un apakšnozaru funkciju izpildes sadalījumam, nodrošinot efektīvu, kompetentu un koordinētu uzdevumu veikšanu atbilstoši pienākumu specifikai pie racionāla personālrесursu un kvalifikācijas sadalījuma.

1. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra 2009.gada decembrī.

1.4. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni un mērķi

1.4.1 Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma joma

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir integrēt vides aspektus ar iespējamu būtisku vides ietekmi saistītos plānošanas dokumentos, analītiski izvērtējot to mijiedarbību ar ekonomiskiem un sociāliem apstākļiem, kā arī noskaidrojot un ņemot vērā ieinteresēto pušu viedokli. Stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu veic vienlaicīgi ar plānošanas dokumenta izstrādi (pirms plānošanas dokumenta apstiprināšanas). Stratēģiskā novērtējuma pamatuzdevums ir iegūt informāciju par plānošanas dokumenta un tā realizācijas alternatīvu ietekmi uz vidi, paredzot pasākumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai un samazināšanai, kā arī veicināt sabiedrības līdzdalību plānošanas dokumenta izstrādē.

Biroja galvenais uzdevums ir noteikt plānošanas dokumentu ietekmes uz vidi būtiskumu un lemt par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu, kā arī sagatavot atzinumus par plānošanas dokumentu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatiem. Birojs izvērtē vides pārskatu atbilstību normatīvo aktu prasībām, plānošanas dokumentos izraudzīto risinājumu pamatojumu, sabiedriskās apspriešanas atbilstību Ministru kabineta noteiktajai kārtībai un, vai ir izskatīti sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie komentāri un priekšlikumi. Birojs nosaka plānošanas dokumentu realizācijas ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma monitoringa iesniegšanas termiņus atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

1.4.2 Ietekmes uz vidi novērtējuma joma

Ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir savlaicīga paredzēto darbību būtiskas ietekmes uz vidi apzināšana, novēršana vai mazināšana, nodrošinot līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību, kur darbības negatīvās ietekmes ir apzinātas un novērstas jau projektēšanas stadijā, panākot, ka darbību realizācija ir vērsta uz sociālās vides, ekonomiskās vides un dabas vides interešu līdzsvarošanu. Ietekmes uz vidi novērtējumam izšķirami vairāki procedūru veidi, kuri piemērojami, vadoties no paredzētās darbības negatīvās ietekmes uz vidi aspektiem un to būtiskuma, kas citu starpā atkarīgs no darbības apjomiem, darbības realizācijai izvēlētas vietas, pielietojamās tehnoloģijas un risinājumiem, kā arī citiem parametriem. Vides vērtējuma procedūru skalā nodalāms:

- sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums;
- ietekmes uz vidi novērtējums;
- ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums.

Sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums ir procedūra, kas galvenokārt tiek piemērota likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 2.pielikumā minētajām darbībām, kā arī darbībām, kurām var būt būtiska ietekme uz vidi vai NATURA 2000 teritorijām, vai citos normatīvajos aktos noteiktajām darbībām. Minētās darbības netiek kvalificētas kā tādas, kurām piemīt izteikti augsts nelabvēlīgu ietekmes aspektu kopums (kas obligāti vērtējams ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras gaitā), tai pat laikā ar nolūku savlaicīgi identificēt iespējamās būtiskās un nelabvēlīgās ietekmes, kas var būt saistītas ar šo darbību realizāciju – tās ir vērtējamas 2004.gada 17.februāra Ministru kabineta noteikumos Nr.87 "Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi" noteiktajā kārtībā Valsts vides dienesta (turpmāk tekstā VVD) reģionālajā vides pārvaldē. Sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātā Birojā tiek noteikta nepieciešamība paredzētās darbības projektiem veikt ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru vai ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma procedūru.

Ietekmes uz vidi novērtējums ir procedūra, kas piemērojama darbībām, kurām piemīt izteikti augsts nelabvēlīgas ietekmes uz vidi potenciāls un kuras ir iekļautas likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1.pielikumā, kā arī darbībām, kurām šāds novērtējums ir nepieciešams saskaņā ar sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātiem. Ietekmes uz vidi novērtējuma pamatuzdevumi ir apzināt iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz vidi, rast risinājumu to novēršanai, iesaistīt sabiedrību darbības iespējamo ietekmju novērtēšanā, apspriešanā un lēmuma par darbības realizāciju pieņemšanā.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai ietekmes uz vidi novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, kā arī, lai sabiedrība un lēmuma pieņēmēji iegūtu korektu un reprezentatīvu informāciju par prognozējamo negatīvo ietekmi uz vidi, nepieciešamajiem pasākumiem tās novēršanai vai samazināšanai, kā arī par ietekmes uz vidi novērtējuma procesa gaitu un sabiedrības attieksmi pret projekta realizāciju. Izvērtēšanas procesā Birojs vērtē plānoto darbību ziņojumus ietekmes uz vidi aspektā, piedalās sabiedriskās apspriešanas procesā, nepieciešamības gadījumā informē pašvaldības, valsts iestādes, zinātniskās pētniecības iestādes un nevalstiskās organizācijas, pieaicina nepieciešamos ekspertus, lai nodrošinātu vērtējuma profesionalitāti, kā arī ņem vērā sabiedrības ierosinājumus un atsauksmes. Ietekmes uz vidi novērtējuma rezultātā tiek izstrādāti turpmākajā projektēšanā veicamie vides aizsardzības pasākumi un nosacījumi, kuri ievērojami, realizējot paredzēto darbību katrā konkrētajā vietā.

Ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums tiek piemērots tajos gadījumos, kad darbības realizācija paredzēta NATURA 2000 teritorijā vai tās tuvumā un sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātā secināts, ka paredzētā darbība var atstāt ietekmi uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīklā NATURA 2000 ietvertu īpaši aizsargājamu dabas teritoriju, bet darbība neatbilst likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1.pielikumā noteiktajām darbībām. Šāds novērtējums tiek piemērots, tad, ja konstatēts, ka ietekmes raksturs var būt būtisks un saistīts ar aizsargājamās dabas teritorijas dabas vērtībām. Šādas novērtējuma procedūras pamatuzdevums ir apzināt iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, tās ekoloģiskajām funkcijām un integritāti, novērtēt iespējamo ietekmju būtiskumu un nepieciešamību izstrādāt kompensējošus pasākumus, kā arī iesaistīt sabiedrību darbības iespējamo ietekmju novērtēšanā, apspriešanā un lēmuma par darbības realizāciju pieņemšanā.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, netiktu pieļauta nozīmīgu dabas vērtību degradācija, kā arī, lai sabiedrība un lēmuma pieņēmēji iegūtu korektu un reprezentatīvu informāciju par prognozējamo negatīvo ietekmi uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, nepieciešamajiem pasākumiem tās novēršanai vai samazināšanai, kompensējošajiem pasākumiem, kā arī Ministru kabineta un Eiropas Komisijas informēšana par paredzētajām darbībām, kas var atstāt būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamu dabas teritoriju NATURA 2000. Lai to izpildītu, Birojs sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātā lemj par šādas novērtējuma procedūras nepieciešamību, konsultējas ar Dabas aizsardzības pārvaldi un tās administrācijām, izstrādā nosacījumus novērtējuma veikšanai, sagatavo un sniedz atzinumus par novērtējuma ziņojuma pirmo un galīgo redakciju, kā arī normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un kārtībā sagatavo informatīvu ziņojumu Ministru kabinetam un nosūta ziņojumu Eiropas Komisijai.

1.4.3 Piesārņojuma integrētās novērtēšanas kontroles joma

Piesārņojuma integrētās novērtēšanas un kontroles sistēmas mērķis ir novērst vai samazināt ietekmi uz vidi, kas rodas lielāko rūpniecības uzņēmumu darbības rezultātā. Tās uzdevums ir samazināt un ierobežot gaisa, ūdens un augsnes piesārņojumu, nodrošināt dabas resursu un enerģijas racionālu izmantošanu, samazināt atkritumu daudzumu. Saskaņā ar likumā "Par piesārņojumu" noteikto rūpnieciskā ražošana un saimnieciskā darbība (piesārņojošās darbības) atkarībā no to bīstamības videi tiek dalītas A, B un C kategorijās, kur A kategorijas darbība ir ar potenciāli visnozīmīgāko ietekmi. Lai veiktu darbību, kura atbilst A un B kategorijai, ir jāsaņem atbilstoša A vai B kategorijas atļauja. Birojs piedalās A un B kategorijas atļauju piesārņojošās darbības kontroles procesā atbilstoši 2001.gada 15.marta likumā "Par piesārņojumu" noteiktajam deleģējumam.

Biroja galvenā uzmanība šajā jomā tiek pievērsta informācijas par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem apzināšanai un izplatīšanai, kā arī sadarbības sistēmas ar VVD reģionālajām vides pārvaldēm un komercsabiedrībām izveidei un pilnveidošanai, nodrošinot vienotu pieeju iesniegumu iesniegšanai attiecīgu atļauju saņemšanai un atļaujas sagatavošanai un nepieciešamās informācijas pieejamības nodrošināšanai. Birojs nodrošina sabiedrības iespēju apstrīdēt VVD reģionālo vides pārvalžu amatpersonu izdotos lēmumus, kas attiecas uz atļauju izsniegšanu un atļauju nosacījumiem, piesārņoto vai potenciāli piesārņoto vietu izpēti, sanāciju un izpēti vai sanācijas izdevumu segšanu vai sadalījumu, un iespēju vērsties tiesās saistībā ar vides jautājumiem.

1.4.4 Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas joma

Lai nepieļautu vai samazinātu kaitējumu, ko rūpniecisko avāriju rezultātā ķīmiskās vielas tām piemītošo īpašību dēļ var nodarīt videi, cilvēku veselībai un īpašumam, Latvijā ir ieviests rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas un samazināšanas pasākumu komplekss. Rūpnieciskās darbības objektos, kuros tiek uzglabāts nozīmīgs bīstamo vielu daudzums, atbilstoši tam, kādas un cik daudz bīstamas vielas tas izmanto un uzglabā, obligāti izstrādājami un veicami rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas vai samazināšanas pasākumi, kuru atbilstību un pietiekamību novērtē Rūpniecisko avāriju riska izvērtējuma komisija un lēmumu pieņem Birojs.

Katra iesniegtā dokumenta izskatīšanai Birojs veido rūpniecisko avāriju riska izvērtējuma komisiju, kurā tiek iesaistīti visu iesaistīto valsts iestāžu (Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Vides ministrijas, Veselības ministrijas, Valsts darba inspekcijas, Patērētāju tiesību aizsardzības centra un Valsts vides dienesta un to reģionālo vides pārvalžu), kā arī attiecīgo pašvaldību pārstāvji. Komisijas personālo sastāvu apstiprina katra iesniegtā dokumenta izskatīšanai, nepieciešamības gadījumos tiek pieaicināti atbilstoši speciālisti – eksperti. Galvenā uzmanība šobrīd tiek pievērsta tam, lai adekvāti tiktu novērtēts esošais stāvoklis un avāriju risks objektos, kā arī izstrādāti un realizēti konkrētajam stāvoklim atbilstoši rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas vai samazināšanas pasākumi. Birojs sadarbībā ar citām rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas jomā iesaistītajām institūcijām lielu uzmanību pievērš objektu speciālistu informēšanai un izglītošanai riska vadības jautājumos.

1.4.5 Iepakojuma apsaimniekotāju reģistrācijas joma

Latvijas vides aizsardzības politikas mērķis iepakojuma jomā ir nodrošināt iepakojuma ražošanas attīstību, progresīvu iepakojuma tehnoloģiju ieviešanu un racionālas izlietojuma iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas izveidi valstī, kā arī nodrošināt brīvprātīgas

vienošanās principu ieviešanu izlietotā iepakojuma apsaimniekošanā, jo tas ļauj samazināt izlietotā iepakojuma nelabvēlīgo ietekmi uz vidi, sekmēt iepakojuma atkārtotu lietošanu, veicināt iepakojuma materiālietelpības samazināšanu un izlietotā iepakojuma reģenerāciju.

Saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto Birojs veic komercsabiedrību reģistrēšanu iepakojuma apsaimniekotāja statusā, ja tā ir izveidojusi un īsteno izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmu, kā arī apkopo informāciju par izlietotā iepakojuma savākšanas un resursu atgūšanas apjomu un veidiem, ko iesniedz iepakojuma apsaimniekotāji.

Biroja uzdevumi šajā jomā ir:

- noteiktajā kārtībā izsniegt iepakojuma apsaimniekotājiem izziņu par reģistrāciju;
- noteiktajā kārtībā un termiņos pēc iepakojuma apsaimniekotāja reģistrācijas informēt attiecīgās VVD reģionālās vides pārvaldes par iepakotājiem, kuri noslēguši līgumu par izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu ar iepakojuma apsaimniekotāju;
- saņemt un apkopot informāciju par izlietotā iepakojuma savākšanas un resursu atgūšanas apjomu un veidiem, ko iesniedz iepakojuma apsaimniekotāji.

1.4.6 Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) joma

Vides vadības un audita sistēma, jeb EMAS ir brīvprātīgs instruments Eiropas Savienības dalībvalstu uzņēmumiem, kuri, ieviešot videi draudzīgas darbības modeli, ilgtermiņā pievērš uzmanību tādiem aspektiem kā uzņēmuma radītās piesārņojuma slodzes mazināšana, racionāla dabas resursu izmantošana un vides izglītība. Publisko vai privāto tiesību subjekts, kas ievieš vides vadības sistēmu, apņemas izpildīt vides normatīvo aktu prasības, pastāvīgi uzlabot savu veikumu vides jomā, un sniegt sabiedrībai informāciju par radīto ietekmi uz vidi. Rūpējoties par ietekmes uz vidi samazināšanu, uzņēmums gūst gan materiālu labumu no finanšu līdzekļu ekonomijas, lietderīgāk izmantojot ūdeni un enerģiju, samazinot atkritumu daudzumu, kā arī gūst pozitīvāku tēlu sabiedrībā. Bez tam EMAS veicina uzņēmuma darbinieku līdzdalību, tādējādi aktīvi veidojot darbinieku vides apziņu.

Biroja galvenie uzdevumi šajā jomā ir EMAS sistēmas koordinēšana un pārraudzība valstī atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas EK Nr.761/2001 “Ar ko organizācijām atļauj brīvprātīgi piedalīties Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS)” prasībām, nodrošinot reģistrāciju, reģistrēto organizāciju uzraudzību, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumu kompleksa realizāciju.

1.4.7 Eiropas Savienības ekomarķējuma joma

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula EK Nr.1980/2000 “Par pārskatīto Kopienas ekomarķējuma piešķiršanas programmu” paredz, ka Eiropas ekomarķējums ir viens no brīvprātīgajiem vides politikas instrumentiem organizāciju ilgtspējīgai attīstībai. Eiropas ekomarķējuma sistēma tika izveidota 1992.gadā un šobrīd tā ir visu Eiropas Savienības dalībvalstu teritoriju aptveroša programma, kas apliecina preču un pakalpojumu atbilstību noteiktiem vides standartiem. Eiropas ekomarķējuma pamatā ir preventīva organizāciju radītās tiešās un netiešās ietekmes mazināšana, veicinot videi draudzīgu patēriņu. Sistēmas mērķis ir sekmēt un stimulēt tādu preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu, kuru ietekme uz vidi visos to dzīves cikla posmos ir samazināta līdz minimumam, kā arī stimulēt plašākā sabiedrībā vides apziņu un videi draudzīgas rīcības modeli caur atbildīgu iepirkumu.

Eiropas ekomarķējumu var piešķirt gan precēm, gan pakalpojumiem, ja pretendents atbilst Regulas un attiecīgās preču/pakalpojumu grupas kritērijiem. Biroja galvenie uzdevumi šajā jomā ir Ekomarķējuma sistēmas koordinēšana un pārraudzība valstī, nodrošinot marķējuma

piešķiršanu, ražotāju uzraudzību, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumu kompleksa realizāciju.

1.4.8 Apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas joma

Ar mērķi nodrošināt tiesību normu precīzu un efektīvu piemērošanu publiski tiesiskajās attiecībās, kā arī nodrošināt demokrātiskas valsts pamatprincipu ievērošanu attiecībās starp valsts iestādēm un privātpersonām, vides aizsardzības sistēmā ir izveidota kārtība, kādā Latvijas iedzīvotājiem ir tiesības vērsties ar iesniegumiem, kuros ietverti lūgumi, sūdzības vai iebildumi par citu vides sistēmas iestāžu izdotiem administratīvajiem aktiem vai faktisko rīcību, lai tie tiktu pakļauti neatkarīgai un objektīvai izmeklēšanai.

Vairākos normatīvajos aktos Birojam deleģētas augstākās iestādes funkcijas Administratīvā procesa likuma izpratnē augstāk minētā mērķa sasniegšanai. Birojā ir tiesības vērsties ikvienai fiziskajai un juridiskajai personai ar iesniegumiem vai sūdzībām un saņemt atbildi pēc būtības. Birojam deleģētās funkcijas apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas jomā ir administratīvās lietas izskatīšana no jauna pēc būtības, kā arī lēmuma sagatavošana par apstrīdēto administratīvo aktu Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā. Gadījumos, kad par Biroja pieņemtajiem lēmumiem tiek iesniegti pieteikumi administratīvajās tiesās, Birojs sagatavo rakstveida paskaidrojumus un nodrošina pārstāvniecību tiesu sēdēs.

2. FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Birojs savas funkcijas veic Vides ministrijas budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” ietvarā un savu darbību nodrošina no valsts budžeta līdzekļiem. Minēto apakšprogrammu īsteno viena valsts pārvaldes institūcija – Birojs. Valsts piešķirtais finansējums Biroja funkciju un pienākumu izpildei 2009.gadā ir kritiski sarucis un tā izlietojums Biroja darbības nodrošināšanai atspoguļots šī pārskata 1.tabulā.

1.tabula

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (latos)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	403324	302400	292351
1.1.	dotācijas	387074	287900	287900
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	16250	14500	4451
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	403316	302400	279971
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	387528	298900	276471
2.1.1.	kārtējie izdevumi	385828	298900	276471
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	1700	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropa Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanās izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	15788	3500	3500

2.2. Pārskata gada darbības rezultāti atbilstoši funkciju sadalījumam un to izpilde

2009.gadā, kas bija smagu risinājumu un nepopulāru lēmumu gads, kopumā Birojs sekmīgi ir turpinājis savu darbu pie tam deleģēto mērķu sasniegšanas. Lai arī pārskata periodā, neskatoties uz ekonomisko krīzi, vairākās Biroja darbības jomās darba apjoms ir pat audzis, plānotie darbības rezultāti ir sasniegti un atsevišķās Biroja pamatdarbības jomās pat pārsniedz prognozēto. Birojs kā publiskās pārvaldes iestāde savā darbā vienmēr kā prioritāti ir uzstādījis kvalitatīvu, korektu, efektīvu un savlaicīgu pienākumu izpildi, pret darbu attieciens ar augstāko atbildību un tas ir uzskatāmi redzams arī zemāk norādītajā sasniegumu atspoguļojumā.

2.2.1 Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums

Pārskata periodā Birojs turpināja darbu pie stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma pārraudzības, kā arī strādāja pie stratēģiskā novērtējuma kvalitātes un efektivitātes uzlabošanas. 2009.gadā kopā izvērtēti 50 plānošanas dokumentu izstrādātāju iesniegumi un sagatavoti un pieņemti lēmumi par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu vai nepiemērošanu:

- 17 gadījumos pieņemts lēmums piemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru;
- 33 gadījumos pieņemts lēmums nepiemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru.

Arī šajā gadā iesniegts liels skaits iesniegumu par plānošanas dokumentu grozījumu izstrādi. Gada otrajā pusē uzsākta atsevišķu jaunizveidoto novadu teritorijas plānojumu izstrāde un Birojā iesniegti iesniegumi lēmuma pieņemšanai par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu. Jāatzīmē, ka pārskata periodā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ievērojami palielinājies tādu teritorijas plānojumu un to grozījumu skaits, kuru izstrāde saistīta ar derīgo izrakteņu ieguves paplašināšanu un teritoriju paredzēšanu vēja generatoru uzstādīšanai, īpaši Kurzemes reģionā.

Pārskata periodā sagatavoti atzinumi par 34 vides pārskatiem, no kuriem lielākā daļa ir pagastu, novadu un pilsētu, t.sk. Rīgas un Jelgavas teritorijas plānojumu un to grozījumu, kā arī attīstības programmu vides pārskati. Pārskata periodā Birojs sagatavoja arī atzinumus par Vides politikas pamatsnostādņu, kā arī Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apsaimniekošanas plānu vides pārskatiem. Informācija par Biroja lēmumiem un atzinumiem ir ievietota Biroja mājaslapā internetā, sadaļā Stratēģiskais IVN (adrese: <http://www.vpvb.gov.lv>).

Pārskata periodā Birojs turpināja darbu arī pie stratēģiskā novērtējuma kvalitātes un efektivitātes uzlabošanas, kas ietver darbu gan ar plānošanas dokumentu, gan vides pārskatu izstrādātājiem, kā arī institūcijām, sabiedrību un nevalstiskajām organizācijām. Pārskata periodā Birojs sagatavoja metodisko materiālu plānošanas dokumentu īstenošanas vides ietekmes novērtējuma (monitoringa) veikšanai un monitoringa ziņojuma sagatavošanai. Birojs individuāli konsultēja pašvaldības, konsultāciju firmas par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma metodēm un vides pārskata sagatavošanu, kā arī informēja iedzīvotājus par stratēģiskā novērtējuma būtību un viņu iespējām piedalīties vides jautājumu risināšanā gan reģionālā līmenī, gan valstī kopumā.

Jāatzīmē, ka pārskata periodā kopumā vērojama stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatu kvalitātes uzlabošanās - novērtējumā vairāk izmantota analītiska pieeja, turklāt

būtiska loma vides aspektu ievērtēšanā plānošanas dokumentos bijusi nevalstiskām organizācijām un sabiedrībai. Šajā gadījumā īpaši atzīmējama Mārupes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu, Garkalnes novada teritorijas plānojuma un Rīgas teritorijas plānojuma grozījumu un to vides pārskatu sagatavošana, kur aktīvi līdzdarbojās sabiedrība un nevalstiskās organizācijas. Īpaši iepriecina gadījumi, kad speciālistu, sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvju izteiktie konstruktīvie priekšlikumi palīdzējuši plānošanas dokumentu izstrādātājiem atrast videi draudzīgākus un līdz ar to arī ilgtspējīgākus teritorijas attīstības risinājumus. Ņemot vērā ekonomisko situāciju, kad Biroja budžets ievērojami tiek samazināts, kā rezultātā par trešdaļu ir samazinājies Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma daļā strādājošo skaits, sabiedrības un nevalstisko organizāciju aktīva un tajā pašā laikā uz konstruktīviem priekšlikumiem balstīta sadarbība var dot neatsveramu ieguldījumu ilgtspējīgas un videi draudzīgas attīstības veicināšanā. Izmantojot izdevību, gribētos pateikties Birojā tagad un iepriekš strādājošiem cilvēkiem, kas devuši savu ieguldījumu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma jomā. Aizejošo periodu var uzskatīt par pārbaudījumu un izaicinājumu laiku, kad vienlaicīgi bija jānodrošina gan procesa izpilde, gan jāgūst pieredze, gan pietiekoši intensīvi jāstrādā ar plānošanas dokumentu un vides pārskatu izstrādātājiem, un vienlaicīgi jāizstrādā metodika stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanā un monitoringa nodrošināšanā. Turpmākai darbībai ir ielikti labi pamati, bet tai pat laikā jākonstatē - jo lielāku pieredzi gūstam, jo vairāk saskatām lietas, ko turpmāk nepieciešams pilnveidot un paveikt. Vēl aizvien būtu nepieciešams turpināt plānošanas dokumentu un vides pārskatu izstrādātāju apmācību. Īpaši aktuāli tas būtu nākamajā pārskata periodā, jo darbu pie jauniem plānošanas dokumentiem un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma jomā uzsāks jaunās novadu domes. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma jomā ļoti būtiska ir viedokļu apmaiņa, lai labāk varētu izprast situāciju uz vietas un kopīgi rast risinājumus tālākai procesa uzlabošanai. Īpaši aktuāli tas ir saistībā ar monitoringa nodrošināšanu, jo šajā brīdī tas vēl ir jauns un tāpēc ne visiem izprotams process. Diemžēl jākonstatē, ka pašreizējā ekonomiskajā situācijā to nebūs iespējams veikt optimālā apjomā. Izveidojusies situācija prasa, lai pašvaldības un nozaru attīstības plānotāji pietiekoši atbildīgi un ar lielāku ieinteresētību iesaistītos stratēģiskā novērtējuma procesā, jo tikai tādā veidā būs iespējams nodrošināt ilgtspējīgu attīstību.

2.2.2 Ietekmes uz vidi un Natura 2000 teritoriju novērtējums

2009.gads ietekmes uz vidi novērtējuma jomā ir nesis jaunas tendences, kas sasaucās ar šobrīd aktuālām globālām tautsaimniecības attīstības iniciatīvām un ekonomikas pārorientēšanos krīzes apstākļos. Atbalsojoties no Eiropas Savienības Rīcības politikas pamatnostādņem, pasaules klimata pārmaiņu samazināšanas programmām, kā arī Latvijā veidotās politikas “zaļās” enerģijas iepirkuma veidošanas stratēģijas jomā, - arī Latvijā iezīmējās tendence projektiem, kas pamatoti ar sociāli atbildīgas ekonomijas un energoefektīvas saimniecības iniciatīvām, tādējādi ievērojami pieaudzis to projektu skaits, kas paredz atjaunojamo energoresursu ieguvu, tostarp biogāzes un vēja enerģijas izmantošanu elektroenerģijas ražošanai. Īpaši aktuāla šāda projektu attīstības tendence iezīmējās Kurzemes piekrastē, kur stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, ietekmes uz vidi novērtējums un sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums sevi demonstrējuši kā instrumenti, ar kuru pielietojumu tiek novērtēti ar darbību saistītie nelabvēlīgas ietekmes aspekti un panākts, ka nosakāms piemērots un atbilstīgs mehānisms iespējamo nelabvēlīgo ietekmju novēršanas vai mazināšanas pasākumu realizācijai. 2009.gadā iezīmējusies arī cita interesanta tendence – nedaudz sarūkot tūrisma infrastruktūras attīstības projektiem un individuālajiem mājsaimniecību projektiem, tādiem kā dzīvojamo māju būvniecība, rekonstrukcija un teritoriju labiekārtošana, - ir

pieaudzis nozīmīgu valsts mēroga infrastruktūras, tostarp satiksmes infrastruktūras projektu skaits.

2009.gadā kopumā izskatīti 500 sākotnējie ietekmes uz vidi izvērtējumi un, pamatojoties uz sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātiem, pieņemti lēmumi par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu/nepiemērošanu. No tiem pārskata periodā Birojs 13 gadījumos ir lēmis, ka paredzētajām darbībām nepieciešams veikt vēl arī padziļinātu ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru, bet 4 gadījumos pieņemts lēmums piemērot ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju NATURA 2000 novērtējuma procedūru.

Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem būtiski audzis piemēroto un dažādās darba stadijās esošo ietekmes uz vidi novērtējumu skaits. Pārskata periodā Birojs uzraudzīja un koordinēja gandrīz 50 ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras, tai skaitā: tieši Birojā saņemti 17 iesniegumi par paredzēto darbību un pieņemti lēmumi par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu. Turpinās ietekmes uz vidi novērtējums iepriekšējos gados uzsāktajiem projektiem. 2009. gadā Birojs ir izstrādājis un izsniedzis 18 ietekmes uz vidi novērtējuma programmas, saņemti un izvērtēti 15 ietekmes uz vidi novērtējuma darba ziņojumi un sagatavoti un izsniegti atzinumi par tiem, kā arī sagatavoti un izsniegti 18 atzinumi par ietekmes uz vidi novērtējuma noslēguma ziņojumiem. Galvenās saimniecisko darbību jomas, kurām veikts ietekmes uz vidi novērtējums, ir derīgo izrakteņu ieguve (2009.gadā pabeigtas 10 ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras), infrastruktūras jeb inženiertehniskie objekti, to skaitā autoceļi un dzelzceļi, rūpnieciskās ražošanas uzņēmumi un lauksaimnieciskās ražošanas kompleksi. Pārskata gadā kā būtiskākie un lielākie veiktie ietekmes uz vidi novērtējumi, par kuriem ir sagatavots atzinums par ietekmes uz vidi novērtējuma noslēguma ziņojumu, jāmin autoceļa E67 posma A4 (Saulkalne) – Bauska (Ārce) būvniecība, autoceļa A2 Rīga – Sigulda – Igaunijas robeža (Veclaicene) posma Inčukalns – Rīdzene rekonstrukcija, Rīgas dzelzceļa tīkla, staciju un savienojošo sliežu ceļu rekonstrukcija Rīgas Brīvostas apkalpošanai, stacijas “Bolderāja” rekonstrukcija un stacijas “Bolderāja – 2” izveide, Rīgas ostas aktivitāšu daļas pārcelšanas no pilsētas centra uz Krievu salu un ar to saistītās infrastruktūras attīstības, naftas pārstrādes rūpnīcas izveide Daugavpils novadā. Katrs no šiem nozīmīgajiem projektiem ir specifisks un prasīja detalizētu dažādo ietekmju vispusīgu izvērtēšanu, kuras gaita arī atspoguļota Biroja interneta mājaslapā, kā arī nodrošināta sabiedrības līdzdalība to apspriešanā.

Pārskata gadā sagatavoti un izsniegti nosacījumi 2 ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējumiem, 5 atzinumi par ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma 1.redakciju un 5 atzinumi par ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma galīgo redakciju.

Informācija par Biroja pieņemtajiem lēmumiem, kā arī visi Biroja atzinumi pieejami interneta mājaslapā (adrese: <http://www.vpvb.gov.lv>).

Pārskata periodā Biroja darbība ietekmes uz vidi novērtējuma jomā aktīvi un efektīvi tikusi virzīta arī Eiropas Savienības atbalsta fondu konkursos piesakāmo projektu izvērtēšanai, nodrošinot pieteikumiem nepieciešamās dokumentācijas sagatavošanu, kas efektīvi var demonstrēt lēmuma pieņēmējiem, ka katras darbības negatīvās ietekmes ir apzinātas un cik iespējams novērstas jau projektēšanas stadijā un demonstrēt, kādiem mēriem vides aizsardzības prasības tiek integrētas projektu risinājumos. Pārskata periodā Birojs ir izsniedzis aptuveni 100 atzinumus par Eiropas Savienības atbalsta fondos pieteiktajiem projektiem to iespējamās ietekmes uz vidi aspektā, kas ir obligāts priekšnoteikums atbilstošās kategorijas projektiem. Latvijas intereses veiksmīgi pārstāvētas arī vairākos starptautiskos un pārrobežu ietekmes uz vidi novērtējumus.

2.2.3 Piesārņojuma integrētā novērtšana un kontrole

Pārskata gadā Birojs ir turpinājis darbu pie uzdevumu pildīšanas saistībā ar likuma “Par piesārņojumu” nosacījumiem. Birojs būtiski ir uzlabojis informāciju par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem un izsniegtajām A un B kategorijas atļaujām biroja mājaslapā internetā. Birojs aktīvi ir piedalījies Eiropas Komisijas izstrādāto vadlīniju par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem tulkošanas pārbaudē un ir nodrošinājis to pieejamību Latvijā. Biroja darbinieki iespēju robežās ir piedalījušies arī Eiropas Savienības rīkotajos informācijas apmaiņas forumos.

2009.gada laikā Birojs ir sagatavojis publicēšanai un ievietojis Biroja mājaslapā internetā piesārņojuma sadaļā (adrese: <http://www.vpvb.gov.lv>) 23 A kategorijas atļaujas, 45 A kategorijas atļauju grozījumus, 516 B kategorijas atļaujas un 621 B kategorijas atļauju grozījumus.

2.2.4 Rūpniecisko avāriju riska novērtēšana

Pārskata gadā Birojā turpinājās rūpniecisko avāriju riska novērtēšana saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. 2009.gadā tika izveidotas Riska izvērtējuma komisijas 22 uzņēmumu iesniegtās dokumentācijas izvērtēšanai.

2009.gadā Birojā iesniegti un Riska izvērtējuma komisijā izskatīti 11 drošības pārskati, tai skaitā arī papildinātie un pārskatītie drošības pārskati. Lai uzlabotu rūpniecisko avāriju riska izvērtēšanas procedūru, intensīvi turpinājās iepriekšējā gadā uzsāktais darbs pie atbilstošu ekspertu apzināšanas un dokumentu kvalitātes pilnveidošanas. Pārskata gadā Birojā saņemtas un izskatītas 11 rūpniecisko avāriju novērtēšanas programmas, tai skaitā arī papildinājumi un grozījumi esošajās programmās.

Apkopojot Riska izvērtējuma komisijas locekļu slēdzienus, 2009.gadā Biroja darbinieki izstrādāja ieteikumus un priekšlikumus 11 uzņēmumu drošības pārskatiem un 10 uzņēmumu rūpniecisko avāriju novērtēšanas programmām. Biroja speciālisti sagatavoja izvērtējumu par uzņēmumu rūpniecisko avāriju novērtēšanas programmu un drošības pārskatu atbilstību 2005.gada 19.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.532 “Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem” prasībām, ietverot tajos norādījumus par papildus pasākumiem, kas uzņēmumu atbildīgajām personām jāveic, lai samazinātu rūpniecisko avāriju draudus un palielinātu vides un cilvēku drošību. 2009.gadā šādi izvērtējumi sagatavoti par 11 uzņēmumu drošības pārskatiem un 10 uzņēmumu rūpniecisko avāriju novērtēšanas programmām. Par 2 uzņēmumu drošības pārskatiem un 4 uzņēmumu rūpniecisko avāriju novērtēšanas programmu Birojs pieprasīja papildus informāciju, atliekot lēmuma pieņemšanu. Šobrīd lielākā daļa rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas dokumentāciju novērtējumu ir aktualizēti un tādējādi tiek izpildītas attiecīgās Eiropas Savienības Direktīvas prasības.

Saskaņā ar objektu atbildīgo personu un VVD reģionālo vides pārvalžu sniegto informāciju izveidots un regulāri tiek aktualizēts to objektu saraksts, kuriem 2005.gada 19.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.532 “Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem” noteiktajā kārtībā un termiņos Birojā iesniedzamas rūpniecisko avāriju novērtēšanas programmas vai drošības pārskati. Šis saraksts ievietots Biroja interneta mājaslapā (adrese: <http://www.vpvb.gov.lv>).

Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrijai sniegta informācija par paaugstināta riska objektu drošības pārskatos norādīto iespējamo rūpniecisko avāriju seku raksturojumu 31

objektam un par septiņām teritorijām, kur, iespējams, paaugstināta riska objektiem var izraisīties savstarpēja nevēlama iedarbība rūpnieciskās avārijas gadījumā, kā arī īsa informācija par drošības pārskatā sniegto iespējamā domino efekta raksturojumu.

Pārskata periodā Vides ministrijai sniegta informācija par paaugstināta riska objektiem un atbildīgo personu izstrādātajiem drošības pārskatiem un rūpniecisko avāriju riska novēršanas programmām laika posmā no 2006. līdz 2008.gadam saistībā ar Eiropas Komisijas 2005.gada 13.oktobra lēmumu par anketu 2006.-2008.gadam attiecībā uz Padomes Direktīvu 96/82/EK par tādu smagu nelaimes gadījumu briesmu pārzināšanu, kuros iesaistītas bīstamas vielas, kā arī sagatavots minētās anketas projekts.

2.2.5 Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) ieviešana

Jau kopš iestāšanās Eiropas Savienībā Birojs ir veicis tam deleģētos uzdevumus Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) funkcionēšanas nodrošināšanai, tādējādi līdz 2008.gadam šim mērķim tika likti pamati un nodrošinātas primārās iestrādes, - gan izveidojot normatīvo aktu bāzi, gan uzlabojot attiecīgās procedūras, gan realizējot būtiskākos pasākumus sabiedrības (iestāžu, patērētāju, ražotāju) informēšanai un iesaistīšanai lēmumu pieņemšanas procesā, gan radot pirmos eksperimentālos atbalsta pasākumus, lai radītu labvēlīgus priekšnoteikumus brīvprātīgo vides instrumentu plašākas izmantošanas iespējām. Nozīmīgākais laiks EMAS jomā Latvijā bija 2008.gads un 2009.gada sākums, kad bija jau saņemti un izskatīti ne tikai pirmie iesniegumi EMAS reģistrācijai, bet arī atjauninātās vides deklarācijas, procedūras aprobētas, sadarbības formas izmēģinātas un nacionālajā reģistrā ietvertas pirmās 9 organizācijas. 2009.gadā zināšanas par EMAS sistēmu pamazām atbalsojās arī publiskās pārvaldes iestādēs un uzņēmumos, kā būtiskākās jūtamās pārmaiņas varēja manīt to, ka tirgū pašā jau sākusi atbalsoties informācija par vides vadības sistēmām, žurnālisti aicināja Biroju rakstīt par brīvprātīgajām iespējām uzņēmuma radītās ietekmes uz vidi mazināšanai, uzdeva jautājumus, tika saņemti ielūgumi dalībai semināros, brīvprātīgo instrumentu tēma tika iekļauta informatīvo pasākumu darba programmās. 2009.gadā Biroja pārstāvji kā lektori piedalījās vairākās valsts un starptautiskā mēroga konferencēs un semināros, runājot gan par brīvprātīgajām vides aizsardzības iniciatīvām, gan par videi draudzīgas patērētāju apziņas celšanu, gan konsultējot un apmācot publiskās pārvaldes iestādes zaļā iepirkuma kritēriju formulēšanā un izvēlē. Kā paralēla vērā ņemama iestrāde minama tieši Eiropas prasību izpilde zaļā iepirkuma jomā, tamdēļ 2009.gadā atsauce uz EMAS sistēmu arvien vairāk tika iestrādāta arī valsts un pašvaldību iepirkumu dokumentācijā un attiecīgi pieaugusi arī sistēmas atpazīstamība.

Tomēr 2009.gada vidū un nogalē valstī likumsakarīgi tika novērotas straujas pārmaiņas. Finansiālu apsvērumu dēļ, citu starpā arī reģionālās reformas izmaiņu rezultātā – viena pēc otras no sistēmas izstājās reģistrētās organizācijas un līdz 2009.gada beigām sistēmā bija palikušas tikai 5 reģistrācijas. 2009.gadā kopumā atbilstoši kritērijiem veikta 6 iesniegumu izvērtēšana un 2 atjaunināto vides deklarāciju izvērtēšana. Pieņemti 4 lēmumi par organizācijas svīturošanu no EMAS reģistra. Ņemot vērā ekonomisko situāciju un prognozes pārskatāmu gadu nākotnē – šobrīd reālākā iespējamās rīcības vīzija ir politisku un stratēģisku pasākumu veikšana, nodrošinot labvēlīgu atveseļošanās augsni EMAS sistēmas pieprasījuma paaugstināšanai nākotnē, kad tas būs iespējams, citu starpā pārņemot jaunās EMAS regulas prasības, kura Eiropas Parlamentā pieņemta pašā 2009.gada nogalē un kuras pārņemšanai noteikts laika periods līdz 2011.gada janvārim.

2.2.6 Eiropas Savienības Ekomarķējuma programmas koordinācija

2009.gadā Birojs turpināja 2008.gadā uzsākto darbu pie Eiropas Savienības ekomarķējuma piešķiršanas programmas koordinācijas Latvijā un sekmīgi ir ticis galā ar saviem pienākumiem, darbojoties kā Ekomarķējuma kompetentā iestāde. Biroja funkcijas šajā jomā saistāmas gan ar pretendentu atbilstības ekomarķējuma kritērijiem novērtējumu, gan ekomarķējuma licenču piešķiršanu, gan ekomarķējuma lietošanas uzraudzību. Kompetenču lokā ietilpst arī pasākumu realizācija ekomarķējuma popularizēšanai, ražotāju informēšanai un sabiedrības izglītošanai par videi draudzīgu preču un pakalpojumu patēriņu. Tāpat kā 2008.gads – arī 2009.gads Birojam ir bijis nozīmīgs pieredzes iegūšanai, kas saistīts vairs ne tik daudz ar jauno funkciju pārņemšanu, kā ar zināšanu pilnveidošanu un izpratnes paplašināšanu sinerģijai starp obligātajiem un brīvprātīgajiem vides aizsardzības instrumentiem. Līdzīgi kā tas ir ar darbību EMAS jomā, arī Ekomarķējuma programmas koordinācija 2009.gadā būtiski bijusi saistīta ar Eiropas prasību izpildi zaļā iepirkuma jomā. 2009.gadā Biroja pārstāvji kā lektori piedalījās vairākās valsts un starptautiskā mēroga konferencēs un semināros, runājot gan par brīvprātīgajām vides aizsardzības iniciatīvām, gan par videi draudzīgas patērētāju apziņas celšanu, gan konsultējot un apmācot publiskās pārvaldes iestādes zaļā iepirkuma kritēriju formulēšanā un izvēlē, kur Eiropas ekomarķējumam ir būtiska loma. 2009.gadā sagatavots informatīvi metodiskais materiāls – prezentācija “Videi draudzīgas patērētāju apziņas celšana” un tas prezentēts Eiropas Komisijas tehniskā un informatīvā atbalsta programmas jaunajām dalībvalstīm semināra ciklā Bukarestē, Rumānijā. Veikts arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2000.gada 17.jūlija Regulas (EK) Nr.1980/2000 un ar Eiropas Komisijas 2003.gada 14.aprīļa lēmumu apstiprināto ekoloģisko kritēriju ekomarķējuma piešķiršanai piemērošanas tiesiskā regulējuma maiņas novērtējums attiecībā uz pakalpojumu “tūrisma mītnes”, kā arī izstrādāti 3 priekšlikumi tūrisma mītnēs ieviestās ekomarķējuma programmas turpināšanas nosacījumiem. Sniegtas arī vairāk kā 20 mutiskas, telefoniskas, un elektroniskas konsultācijas par Eiropa Ekomarķējumu un tā piešķiršanu dažādās kritēriju grupās. Tomēr jāsaprot, ka diemžēl 2009.gada nogalē spēku zaudēja izsniegtās 3 licences un finansiālu apsvērumu dēļ savu darbību sistēmā turpināt neizvēlējās līdzšinēji licencētie uzņēmumi.

2.2.7 Sūdzību un iesniegumu izskatīšana

Pārskata periodā nemainīgi saglabājusies arī augstā darba intensitāte saistībā ar Biroja kā augstākās iestādes funkciju pildīšanu, veicot Vides ministrijas padotībā esošo iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu izskatīšanu. Šī kompetences joma Birojā ir kļuvusi jau par patstāvīgu darbības virzienu, kas prasa gan rūpīgu un sistemātisku ieguldījumu, gan daudz atbildības, augstu profesionalitāti un mērķtiecību. Atskatoties uz gūto pieredzi šajā pārraudzības formā darbā, iespējams teikt, ka pēdējo četru gadu laikā noiets ļoti grūts un ievērtības cienīgs ceļš, kuru mērojuši kopā ar Biroju ir gan VVD reģionālās vides pārvaldes, gan īpaši aizsargājamo dabas teritoriju administrācijas un citas Vides ministrijas sistēmas iestādes. Šajos gados veidojusies un nostiprinājusies dziļāka izpratne par publiskās pārvaldes tiesiskuma nodrošināšanas pamatprincipiem, kopīgi esam mācījušies un pilnveidojuši savu pamatdarbu orientācijā uz objektīvu, argumentētu un korektu izpildījumu, kā arī guvuši neatsveramas mācībstundas dziļākai tiesību aktu, to piemērošanas kārtības un interpretēšanas pamatmetožu apguvei. Statistiski salīdzinot pa gadiem, pārsūdzēto administratīvo aktu vai faktiskās rīcības skaits aptuveni saglabājas nemainīgs – 45-55 sūdzības gadā, tai pat laikā pārliecinošas izmaiņas ir acīmredzamas attiecībā uz Birojā pieņemtajiem lēmumiem – ja 2006.gadā teju vai pusē gadījumu ar apstrīdētajiem citu institūciju administratīvajiem aktiem uzliktais tiesiskais pienākums, tiesību aprobežojums vai tiesisko interešu aizskārums Birojā

tika atzīts par juridiski neargumentētu, prettiesisku un tādējādi atceļamu vai grozāmu, 2009.gadā tikai 2 no 43 sūdzību gadījumiem Birojs pieņēmis lēmumus apstrīdētos administratīvos aktus atcelt, 2 gadījumos atcelt daļā, un 8 gadījumos grozīt daļā. Tas viennozīmīgi liecina par profesionalitātes, pieredzes un darba kvalitātes augumu, kā arī nostiprinājušos izpratni par vides aizsardzības tiesību aktu un Administratīvā procesa likuma materiālo un procesuālo normu piemērošanu. 2009.gads bijis nozīmīgs arī pieredzes gūšanai, nodrošinot Biroja pārstāvību administratīvajās tiesās, jo vairākās pārsūdzētajās administratīvajās lietās tiesvedības virzība uz 2009.gadu bija sasniegusi jau kasācijas instanci. Varētu teikt, ka, atskatoties uz sasniegumiem un rezultatīvajiem rādītājiem, esam iepriecināti un lepni par kopīgi paveikto darbu un visas Vides ministrijas sistēmas iestāžu darba kvalitātes izaugsmi.

Kopumā pārskata periodā Birojā izskatītas 43 sūdzības, pārsvarā par dažādiem reģionālo vides pārvalžu izsniegtiem administratīvajiem aktiem, tai skaitā 7 sūdzības par tehniskajiem noteikumiem vai atteikumu tos izsniegt, 9 sūdzības par kompensācijas piešķiršanas jautājumiem, 14 sūdzības par piesārņojošas darbības atļaujām u.c. Vairāku sūdzību objektīvai izskatīšanai un argumentēta lēmuma pieņemšanai ir bijis nepieciešams pieprasīt papildu informāciju un iepazīties ar situāciju uz vietas, kā arī risināt konfliktsituācijas, pārrunās iesaistot visas ieinteresētās puses. 2009.gadā Birojs ir turpinājis pārstāvēt vides institūciju intereses arī administratīvajās tiesās. Pārskata periodā kopumā bija nozīmētas 44 tiesu sēdes, Birojs ir sniedzis 27 rakstveida paskaidrojumus tiesām par iesniegtajiem pieteicēja pieteikumiem, kā arī apelācijas un kasācijas sūdzībām. Kopumā būtiski lielākajā daļā gadījumu tiesa ir atzinusi Biroja lēmumus par pamatotiem.

2.2.8 Iepakojuma apsaimniekotāju reģistrācija

Pārskata periodā turpināta informācijas sniegšana par reģistrētajām komercsabiedrībām iepakojuma apsaimniekotāja statusā pilnveidošanu un uzturēšanu. Birojs nodrošina regulāru informācijas apkopošanu un pilnveidošanu par reģistrētajiem iepakojuma apsaimniekotājiem, kā arī informācijas sniegšanu VVD reģionālajām vides pārvaldēm normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

2009.gadā reģistrēti 3 jauni iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumi, savukārt regulāri pārskatīti un papildināti to uzņēmumu saraksti, kas iekļāvušies iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā, noslēdzot līgumus par iepakojuma apsaimniekošanu ar Birojā reģistrētiem iepakojuma apsaimniekotājiem. Šī informācija regulāri tiek apkopota un sniegta VVD reģionālajām vides pārvaldēm. Kopumā pārskata periodā VVD reģionālajām vides pārvaldēm sagatavota informācija par 853 iepakotājiem.

2.3. Budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” rezultatīvo rādītāju analīze

Latvijas Republikas Vides ministrijas budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” īstenošanai 2009. gadā bija noteikti šādi rezultatīvie rādītāji:

- ietekmes uz vidi novērtējumi (atzinumi par ietekmes uz vidi novērtējuma noslēguma ziņojumiem) – 13, faktiski – 18 (138%);
- ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu skaits – 500, faktiski – 500 (100%);
- rūpniecisko avāriju novēršanas dokumentāciju (rūpniecisko avāriju novēršanas programmu un drošības pārskatu) izvērtēšana – 21, faktiski – 21 (100%);

- stratēģisko ietekmes uz vidi (plānošanas dokumentiem) novērtējumi – 30, faktiski - 34 (113%).
- Vides ministrijas institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu izvērtēšana skaits – 50, faktiski – 43 (86 %).

Kopumā var uzskatīt, ka rezultatīvie rādītāji izpildīti vairāk kā sekmīgi, jo daļā Biroja pamatdarbības jomās tie pat būtiski pārsniegti. Darbu izpilde ietekmes uz vidi novērtējumu noslēgumu ziņojumu izvērtēšanas un atzinumu par tiem sniegšanas jomā salīdzinājumā ar budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammā “Vides pārraudzības valsts birojs” noteikto ir veikta par 138%. Darbs stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma jomā veikts par 113% un citās jomās izpildīts uz 100%. 2009.gadā ir bijis nedaudz mazāks apstrīdēto vides institūciju administratīvo aktu skaits kā iepriekš un tādējādi Birojā izskatīto lietu skaits ir bijis proporcionāls iesniegumu skaitam, tai pat laikā apelācijas jomas ietvaros Birojs pārskata gadā lielāku daļu enerģijas un darba kā līdz šim ir ieguldījis pārstāvot vides institūcijas administratīvajās tiesās un gatavojot rakstveida paskaidrojumus par lietām, kuras Birojā tikušas izskatītas iepriekšējos gados.

2.4. Biroja sniegtie pakalpojumi

Biroja sniegtie pakalpojumi galvenokārt ir pakalpojumi, kas izriet no Biroja pamatdarbības jomām – tie ir publiskie pakalpojumi, kas noteikti normatīvajos aktos un no tiem izrietošie dokumenti publiskās pārvaldes jomā, ko Birojs izdod adresētus privātiem un juridiskiem tiesību subjektiem. Atbilstoši pamatfunkciju sadalījumam Birojs sniedz šādus publiskos pakalpojumus - Ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums, Ietekmes uz vidi novērtējums, Sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums, Drošības pārskata vai Rūpniecisko avāriju novērtēšanas programmas izvērtēšana, Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības jomā izskatīšana, Iepakojuma apsaimniekotāju reģistrācija, Eiropas Savienības ekoetiķetes (ekomarkējuma) piešķiršana, Eiropas Savienības Vides vadības un audita sistēmas reģistrācija. Šie pakalpojumu veidi ir bezmaksas un pieejami gan juridiskām, gan fiziskām personām.

Biroja sniegto publisko pakalpojumu apraksts ir publicēts Latvijas valsts portāla www.latvija.lv sadaļas pakalpojumu katalogs apakšsadaļā Vides aizsardzība <https://www.latvija.lv/LV/PublicServices/Default.aspx>.

Birojs nesniedz komercpakalpojumus, tā darbības pamatjomās nav izdalīti arī specifiski starpiestāžu pakalpojumi. Kā maksas pakalpojums Birojam ar 2009.gada 22.decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.1586 “Noteikumi par Vides pārraudzības valsts biroja sniegto publisko maksas pakalpojumu cenrādi” noteikts tikai viens – pieaicināto ekspertu sniegtais pakalpojums ietekmes uz vidi novērtējuma jomā, taču arī šajā gadījumā darbības ierosinātājs vai plānošanas dokumenta izstrādātājs apmaksā tikai pieaicināto ekspertu darbu, taču nemaksā Birojam par valsts pārvaldes funkciju izpildes ietvaros veikto Biroja darbu. 2009.gadā Birojs ietekmes uz vidi novērtējuma procesā ir pieaicinājis 11 ārštata ekspertus dokumentācijas izvērtēšanas kvalitātes nodrošināšanai.

Papildus kā neiztrūkstošs pakalpojumu veids, ko Birojs veic ik dienu, ir sniegtās konsultācijas gan darbības ierosinātājiem, plānošanas dokumentu izstrādātājiem, komersantiem, VVD reģionālajām vides pārvaldēm, gan arī citām valsts un pašvaldību institūcijām. Biroja speciālisti gatavo informatīvos materiālus, koordinē organizatoriskos pasākumus dažādiem semināriem, kā lektori piedalās apmācības semināros, konferencēs un mācībuursos izglītības iestādēs. Katru gadu sniegtās konsultācijas Biroja pamatdarbības jomās mērāmas daudzās simtos. Konsultācijas tiek sniegtas pastāvīgi gan sabiedriskajās apspriešanās, gan

klātienē, gan elektroniskajā vidē, gan rakstiski informējot sabiedrību par aktuālajiem jautājumiem Biroja darbības jomās.

2.5. Biroja darbības uzlabošanas pasākumi

Pārskata periodā Biroja darbs kā vienmēr līdz šim ticis veltīts kvalitatīvai, korektai, efektīvai un savlaicīgai darbu izpildei, lai gan 2009.gads ir bijis smagu pārmaiņu un grūtu pārbaudījumu gads gan Birojā, gan arī valstī. Par spīti sarežģījumiem, emocionālajam saspīlējumam, finansiālajai lejupslīdei un resursu deficītam, darba apjoms pārskata periodā vairākās jomās ir tikai audzis, tamdēļ gribētos teikt, ka 2009.gads un pārejošais 2010.gads ir bijis lielākais izaicinājums Biroja kapacitātei, kāds līdz šim piedzīvots. Ar saviem rezultatīvajiem rādītājiem mēs varam būt lepni, bet jāsaka - tas nav nācies viegli. 2009.gada laikā katrā Biroja struktūrvienībā būtiski tika samazināts darbinieku skaits, kas ir bijis liels trieciens Birojam kā komandai. Birojs apzinās, ka darba efektivitāte tik daudzpusīgu uzdevumu vadīšanā ir vistiešākā mērā atkarīga no Biroja komandas un tā – cik saskaņoti tās darbinieki izprot kopīgos uzdevumus, cik motivēti un emocionāli stabili tie jūtas, cik labi tie prot attīstīt savstarpējo sadarbību un saglabāt vienotību. Tamdēļ 2009.gadā Biroja darbības uzlabošanas pasākumi galvenokārt ir tikuši orientēti uz to, lai pielāgotos jaunajai, ļoti smagajai psiholoģiskajai situācijai un maksimāli optimizētu savu darbu gan Birojā kopumā, gan katras Biroja daļas ietvaros, kurās ir veikti pasākumi pienākumu veikšanas optimizācijai - pārdomātas rīcības, līdzšinējā prakse, novērtēti procesi un darbinieku kvalifikācija, lai nodrošinātu nemainīgi kvalitatīvu Biroja darbību arī augstas slodzes un nestandarta situāciju, kā arī ierobežotu finanšu, laika un cilvēku resursu apstākļos.

Par spīti grūtībām, darbs kopumā Biroja ietvaros 2009.gadā mūsaprāt ir veikts apsveicami labi - no visiem darbiniekiem šogad ir saņemta atbildīga rīcība, patstāvība darbā un ikdienas lēmumu pieņemšanā. Šādā pārbaudījumu gadā, strādājot Birojā, kura pārraudzībā ir tik daudz atsevišķi nodalītas vides politikas, prieks redzēt, ka darbiniekiem ir attīstīta spēja operatīvi pārslēgties no viena izskatāmā jautājuma uz otru, kur laika plānošana un prioritāšu sadale ir ļoti būtiska, kopīgi realizējot Birojam uzticētos atbildīgos uzdevumus.

3. PERSONĀLS

2009.gads birojam kā komandai ir bijis saspringts, pārbaudījumu pilns un diemžēl arī jāsaka grūts un emocionāli smags gads. Ekonomiskā lejupslīde un resursu taupīšanas politika neizbēgami ir atbalsojusies arī Birojā, un, neskatoties uz ievērojamiem darba apjomiem, pārskata gada šķērsgrīzumā ir nācies savu personālu samazināt vairākkārtēji. 2009.gadu Birojs iesāka ar 30 amatu vietu skaitu, bet jūlija mēnesī pēc štatū samazināšanas faktiski darbinieku un ierēdņu skaits bija vairs tikai 25. Diemžēl šī nebija pēdējā reize, kad Biroja vadībai nācās pieņemt smago lēmumu, un pašā 2009.gada nogalē komandas samazināšana bija jāveic vēlreiz, tādējādi katrā struktūrvienībā samazinot strādājošo skaitu proporcionāli par vienu trešdaļu. Līdz ar to Birojā 2009.gada decembra nogalē bija tikai 18 ierēdņu un darbinieku, kas ir 60% no tā personāla, kas nodrošināja Biroja funkciju un uzdevumu izpildi 2009.gada sākumā. Lai arī ir izdevies saglabāt un nodrošināt kvalificētu vadošo ekspertu komandu visās Biroja struktūrvienībās, šāda Biroja darbības optimizācija ir bijusi ļoti smaga, un šobrīd personāls ir pakļauts nepārtrauktam darbam paaugstinātas un brīžiem pat pārmērīgas slodzes apstākļos.

2.tabula

Informācija par Vides pārraudzības valsts birojā strādājošajiem 2009.gadā

Informācija par Vides pārraudzības valsts birojā strādājošajiem 2009.gadā		
1. Amata vietu un strādājošo skaits		
Amata vietu skaits	30 (gada sākumā); 18 (gada beigās)	
Faktiskais vidējais darbinieku un ierēdņu skaits	25	
2. Iedalījums pēc statusa		Strādājošo skaits
ierēdņi	18	
darbinieki, t.sk. fiziskā darba veicēji	7	
3. Iedalījums pēc ieņemamā amata		Strādājošo skaits
direktors	1	
direktora vietnieks	1	
nozares struktūrdaļu vadītāji	4	
sektoru vadītāji	2	
vecākie eksperti	11	
darbinieki, t.sk. fiziskā darba veicēji	6	
4. Iedalījums pēc vecuma un dzimuma		Strādājošo skaits
	vīrieši	sievietes
20 — 29 gadi	1	7
30 — 39 gadi	2	5
40 — 49 gadi	1	4
50 — 59 gadi	0	4
60 — 69 gadi	0	1

5. Izglītība	Strādājošo skaits	
5.1. Izglītības līmenis	ir ieguvuši	turpina studijas
Vispārējā vidējā izglītība	3	1
Bakalaura grāds	4	1
Maģistra grāds	16	0
Profesionālā augstākā izglītība	1	1
Doktora grāds	1	0
5.2. Izglītības joma	Strādājošo skaits	
Dabas un inženierzinātnes	18	
Ekonomika un vadības zinības	1	
Tiesību zinātnes	1	
Citas	5	
6. Personālmainība	40 %	

Šobrīd visai Birojā strādājošai vadošajai ierēdņu komandai ir vismaz maģistra grāds dabas vai inženierzinātnēs, maģistra grāds ir arī 90% no ekspertu komandas. Visa Biroja komanda ir profesionāla, kvalificēta un pieredzējusi, daļa darbinieku savas profesionālās kvalifikācijas celšanai studijas arī turpina, no tiem divi papildus savai profesionālajai izglītībai apgūst arī tiesību zinības. Skatot tikai demogrāfiskā šķērsgriezumā varētu teikt, ka Birojs lielā mērā ir sievišķīga komanda, jo gandrīz 90% Birojā strādājošās ir sievietes, tai pat laikā skatoties uz enerģiju, ar kādu Biroja personāls pilda savus uzdevumus, skatoties uz izturību, ar kādu Biroja darbinieki tiek galā ar smago slodzi, skatoties uz atbildību, ar kādu Biroja darbinieki veic profesionālu darbu un sasniedz augstus rezultātus, kā arī skatoties uz profesionalitāti un pat atjautību, ar kādu Biroja darbinieki risina sarežģītus problēmjautājumus, var teikt, ka Biroja komanda ir stipra un atbildīga.

Tai pat laikā šāda atzinība ir tikai daļēji mierinoša, jo kā ikviens – arī Biroja darbinieki nogurst un spars nav neizsīkstoša spēja. Brīžiem ar bažām raugāties 2010.gadā un nākamajos, jo ir brīži, kad pielāgošanās un piekāpšanās ir smags zaudējums, kas sen jau vairs nav kompromiss.

Izprotot ekonomiskās realitātes, tomēr jāņem vērā arī Latvijas attīstības iespējamie stūrakmeņi, kur dabas un vides kapitāls ir viens no galvenajiem, bet bez tā adekvātas izpratnes un pārdomātas izmantošanas, ņemot vērā arī citu valstu pieredzi un starptautiskās saistības, nav iespējama Latvijas attīstība. Šai aspektā ir ļoti būtiska esošās pieredzes pārdomāta un cilvēkus motivējošas likumdošanas un prakses saprātīga realizācija, lai ekonomiskās krīzes ēnā nesagrautu pamatvērtības.

Jāatzīst, ka tīra vide, kas it kā nav nepieciešamības prece, par tādu kļūst, kolīdz tā vairs nav. Tieši tāpat ir ar cilvēkiem un profesionāliem darbiniekiem, un šai jomā Biroja komanda ir viena no tām, kas ar savu darbu ir pierādījusi, ka pat ļoti saspringtos apstākļos ir spējusi un spēj nodrošināt tai uzticētos pienākumus, tomēr personāla samazināšana nevar būt bezgalīga, jo jau šobrīd daudzi Biroja darbinieki pilda vairākas Biroja funkcijas un viens otru aizvieto nepieciešamības gadījumā un Birojā palikušo darbinieku skaits ir krietni mazs, ņemot vērā veicamo darbu spektru un apjomu.

4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Biroja darbība pastāvīgi ir vērsta uz sabiedrības informēšanu un iesaistīšanu lēmuma pieņemšanā. Savā darbībā Birojs ievēro normatīvajos aktos noteikto sabiedrības informēšanas un iesaistīšanas procedūru, Orhusas konvencijas un atbilstošu ES nostādnes un prasības.

Ietekmes uz vidi novērtējuma procesā sabiedrības informēšana par plānotajām darbībām, to potenciālo ietekmi uz vidi, kā arī sabiedrības iesaistīšana ietekmju novērtēšanā un lēmuma pieņemšanā ir nozīmīgs posms. Sabiedrība un nevalstiskās organizācijas visā ietekmes uz vidi novērtējuma procesā kā viens no līdztiesīgiem procesa dalībniekiem var iesaistīties priekšlikumu sagatavošanā un paust savu viedokli par konkrēto darbības realizācijas vietu un izmantoto tehnoloģiju atbilstību, kas tiek ņemts vērā, gatavojot IVN programmas un Biroja atzinumus par darba un noslēguma ziņojumiem, kā arī nosacījumus darbības veikšanai. Kopumā sabiedrības iesaistīšanās nozīmīgu tautsaimniecības projektu apspriešanā pārskatā gadā vērtējama kā aktīva. Jo īpaši aktīva tā bijusi jaunu autoceļu un lopkopības objektu būvniecības projektu apspriedēs. Liela loma vides aspektu ievērtēšanā paredzēto darbību projektos un plānošanas dokumentos bijusi nevalstiskām organizācijām un sabiedrībai. Īpaši iepriecina gadījumi, kad sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvju izteiktie konstruktīvie priekšlikumi palīdzējuši atrast videi draudzīgākus un līdz ar to arī ilgtspējīgākus teritorijas attīstības risinājumus.

Biroja darbinieki ir piedalījušies visās ietekmes uz vidi novērtējuma sabiedriskajās un sākotnējās sabiedriskajās apspriešanās, kā arī ir uzraudzījuši projekta ierosinātāja un plānošanas dokumenta izstrādātāja darbību normatīvajos aktos paredzēto sabiedrības informēšanas pasākumu izpildē. Visa informācija par ietekmes uz vidi novērtējumu tā veikšanas gaitā ir plaši pieejama sabiedrībai un pašvaldībām, tādējādi nodrošinot atklātību un dialoga iespējas par veiksmīgākā risinājuma izvēli.

Arī viens no stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma pamatmērķiem ir nodrošināt sabiedrības informēšanu par plānošanas dokumentu izstrādi un iesaistīt sabiedrību to apspriešanā un lēmumu par tiem pieņemšanā. Biroja interneta mājaslapā tiek publicēti paziņojumi par plānošanas dokumentu vides pārskatu sabiedriskās apspriešanas pasākumiem. Jāatzīmē, ka pakāpeniski pieaug sabiedrības aktivitāte atsevišķu plānošanas dokumentu un vides pārskatu izstrādē, tomēr jāsecina, ka lielā daļā gadījumu iedzīvotāji nepietiekoši novērtē un neizmanto viņiem dotās iespējas savlaicīgi piedalīties gan valsts, gan pašvaldības līmeņa plānošanas dokumentu izstrādē. Ir būtiski, lai sabiedrības viedoklis būtu zināms lēmumu pieņēmējiem pirms plānošanas dokumentu galējās saskaņošanas.

Sabiedrības informēšanas un iesaistīšanas pasākumus Birojs veic arī saistībā ar diviem brīvprātīgajiem vides instrumentiem, kas vērsti uz uzņēmumu tiešās un netiešās ietekmes mazināšanu un videi draudzīga patēriņa veicināšanu – EMAS un Eiropas Savienības ekomarķējumu. Kā viens no uzdevumiem šajā jomā ir EMAS un ekomarķējuma sistēmas ieviešanas veicināšana un sabiedrības informēšana par iesaistīšanās iespējām. Pārskata gadā attīstīts dialogs ar dažādām mērķa auditorijām par brīvprātīgo ieguldījumu – gan brīvprātīgām investīcijām videi draudzīgās tehnoloģijās, gan zaļo iepirkumu, gan videi draudzīgu (ekomarķētu) produktu ražošanu un vides vadības sistēmu ieviešanu.

Biroja aktivitāšu popularizēšana sabiedrībā tika veikta, ne tikai piedaloties projektu sabiedriskajās apspriešanās, bet arī regulāri sniedzot konsultācijas Biroja apmeklētājiem un intervijas plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem, kā arī maksimāli izmantojot interneta iespējas. Paldies visiem par sadarbību!

5. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

2010.gadā turpināsies pārskata periodā uzsāktie darbi, kā arī tiks nodrošināts darbs pie jauniem ietekmes uz vidi novērtējuma procesiem, stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procesiem, rūpniecisko avāriju riska objektiem izstrādāto drošības pārskatu un rūpniecisko avāriju novēršanas programmu izvērtēšanas, iepakojuma apsaimniekotāju reģistrācijas un uzdevumu izpildes visās citās Biroja pamatdarbības jomās, lai kopumā arī sarežģītos ekonomiskos apstākļos veicinātu līdzsvarotas tautsaimniecības attīstību un saglabātu vides un dabas vērtības.

2010.gadā Biroja funkciju nodrošināšanai tiek izvirzīti zemāk minētie darbības rezultāti:

- Ietekmes uz vidi novērtēšanas politikas īstenošanā - 450 novērtējumu skaits gadā, t.sk. sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējumi; 18 stratēģisko (plānošanas dokumentiem) ietekmes uz vidi novērtējumu skaits gadā;
- Atkritumu apsaimniekošanas politikas īstenošana iepakojuma apsaimniekošanas jomā - 620 sagatavotās informācijas vienības gadā VVD par iepakotājiem, kas noslēguši vai lauzuši līgumus ar iepakojuma apsaimniekotājiem;
- Piesārņojuma samazināšanas politikas īstenošanas jomā (integrētai piesārņojuma novēršanai un kontrolei) - 800 informācijas ierakstu sagatavošana gadā par spēkā esošajām atļaujām piesārņojošo darbību veikšanai;
- Rūpniecisko avāriju risku mazināšanas politikas īstenošanas jomā - 15 rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu izvērtēšana gadā;
- Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības jomā un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas nodrošināšanas jomā; vides informācijas sagatavošanas, izplatīšanas un sabiedrības izpratnes palielināšanas par vides jautājumiem jomā - 50 Vides ministrijas institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu izvērtēšana gadā;
- Vides pārvaldības instrumentu politikas īstenošanas ekomarķējuma un vides vadības un audita sistēmas jomā - 4 administratīvo lietu izvērtēšana gadā Eiropas Kopienas vides vadības un audita sistēmas (EMAS) jomā; vienam uzņēmumu piešķirt ES ekomarķējumu.

Lai nodrošinātu normatīvajos aktos Birojam deleģētās funkcijas un nodrošinātu sabiedrības tiesības uz informāciju, kas paredzētas gan Orhūsas konvencijā, gan Latvijas normatīvajos aktos, kā arī sekmētu vienotu vides un dabas aizsardzības prasību realizāciju, tāpat kā līdz šim ir plānots mērķtiecīgi un sistemātiski pilnveidot Biroja darbu arī turpmāk, jo neatkarīgi no pārmaiņām valstī, normatīvajos aktos noteiktajiem pienākumiem, kā arī pienākumiem, kas izriet no Latvijas kā Eiropas Savienības dalībvalsts starptautiskajām saistībām, - atkāpes vai atbildības samazinājums piemērots netiek. Tāpat kā līdz šim, arī 2010.gadā Birojs turpinās darbu pie kvalitatīvas savu uzdevumu izpildes nodrošināšanas, tikai šobrīd tas būs jāspēj budžeta kritiskas samazināšanas apstākļos, tamdēļ runāt par vērā ņemamām iniciatīvām nākamā gada plānu ietvarā diemžēl nebūs iespējams.

Ir gaidāma arī vairāku nozīmīgu infrastruktūru attīstības projektu gan autoceļu, gan ostu darbības, gan enerģētikas attīstības jomā izvērtēšana. Jāatzīmē, ka nozīmīgu darba apjomu un reizēm ļoti saspringtos termiņos prasīs arī ar Eiropas Savienības struktūrfondu apguvi saistīto projektu izvērtēšana ietekmes uz vidi aspektā, kas izvērtējami dažkārt ļoti īsos termiņos un ir obligāts priekšnoteikums finansējuma iegūšanai.

Ņemot vērā izveidojušos ekonomiskos apstākļus un budžeta samazinājumu, Biroja turpmākā darbība diemžēl varēs būt vērsta tikai uz pamatfunkciju nodrošināšanu esošajā līmenī, kā

mērķi 2010.gadam izvirzot sasniegtā līmeņa noturēšanu, tai skaitā atbilstoša ietekmes uz vidi novērtējumu un rūpniecisko avāriju riska izvērtējumu un biroja kā apelācijas iestādes darbības kvalitātes nodrošināšanu, vienlaikus saglabājot arī savlaicīgu savu uzdevumu izpildi. Tāds mērķis sasniedzams vienīgi optimizējot Biroja darbību, kā arī akcentējot uzmanību uz prioritārajiem vides politikas rīcības virzieniem, vienlaikus ņemot vērā arī pārējo procesa dalībnieku, piemēram, pašvaldību, darbību samazināta finansējuma apstākļos. Jāsecina, ka diemžēl uz šādas Biroja pamatdarbības optimizācijas un prioritāro darbības virzienu izvēles rēķina, visticamāk cietīs un tiks zaudēti līdzšinējie sasniegumi attiecībā uz tādām Biroja darbības jomām kā brīvprātīgo vides aizsardzības instrumentu izplatības veicināšana, videi atbildīgas rīcības un atbildīgu iepirkumu paradumu popularizēšana, sabiedrības informēšana, izpratnes par vides aizsardzību veidošana u.c.

2010.gadā izmaiņas Biroja darbā sagaidāmas arī attiecībā uz starptautisko saistību izpildi, kas izriet no Eiropas Savienības tiesību aktos noteikto ziņošanas un pārstāvības procesu optimizācijas nepieciešamības. Liels darbs būs nepieciešams ieguldīt, izstrādājot optimālu modeli, kā nodrošināt Latvijas pastarpinātu dalību ar Biroja pamatdarbības jomu saistīto Eiropas Savienības tiesību aktu izstrādē, dalībvalstu diskusijās un to delegāciju balsojumos, cik iespējams līdzdarboties elektroniskās sarakstes formā, mudinot veidot sarakstes forumus un nododot balsošanas mandātus sanāksmēs citām Eiropas Savienības dalībvalstīm.

2010.gadā būs jārod arī iespēja izstrādāt priekšlikumus un veltīt laiku un cilvēku resursus, lai nodrošinātu Latvijas normatīvo aktu un izveidoto sistēmu harmonizāciju ar divām jaunām Eiropas Parlamenta un Padomes regulām, kas attiecas uz Biroja pamatdarbību – EMAS un Ekomarkējuma jomā. Abas jaunās regulas stājušās spēkā 2009.gada pašā nogalē un pārejas periods atbilstīgas tiesību un administratīvās sistēmas izveidei ir noteikts līdz 2011.gada janvārim.